

NOVADNIEKS

SESTDIEN,
1990. gada 1. decembrī

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 143 (6147)
Maksā 3 kap.

● Kolhozs «Rožupe» centīgi gatavojās tehnikas skatei, kura notika 27. novembrī. Lauksaimniecības inventāru ziemošanai jo sevišķi rūpīgi gatavoja mehanizatori Juris Mazurs un Andris Cipāns. ● ATTELĀ: Juris Mazurs iekonservē sējmašīnas.
J. SILICKA foto

Gada populārākais cilvēks

● LAIKRAKSTA «NOVADNIEKS» APTAUJA

Vēl mēnesis, un vēsturē aizies 1990. gads, kam bija īpaši svarīga nozīme Latvijas Republikas, tātad — arī mūsu rajona, sabiedriski politiskajā dzīvē. Taču neviens process — ne sociāli ekonomiskais, ne politiskais — nav iedomājams bez konkrētu cilvēku līdzdalības, bez personībām, kas vada un virza šo procesu. Tātad, cienījamie lasītāji, lūdzam nosaukt piecus cilvēkus, kuri 1990. gadā, jūsuprāt, visvairāk devuši mūsu rajona attīstībai (deputāti, saimnieciskie vadītāji, partiju un sabiedrisko kustību līderi utt.). Aizpildītās anketas gaidīsim līdz 15. decembrim. Ar vēl. Šī gada laikraksta pēdējā numurā plānojam interviju un «Gada populārāko cilvēku», tāpēc virām varat uzdot vīnu konkrētu jautājumu.

Gada populārākie cilvēki rajonā:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Mans jautājums «Gada populārākajam cilvēkam»:

Kā apkoposim aptaujas rezultātus? Cilvēks, ko jūs ierindosiet 1. vietā, iegūs 5 punktus, 2. vietā — 4 punktus utt. Tas, kurš kopumā savāks visvairāk punktu, arī kļūs par «Gada populārāko cilvēku».

RAJONA PANORĀMA

◆ Kolhoza «Sarkanā ausma» pilnvaroto sapulcē, kas notika 28. novembrī, bija plānots lemt par kopsaimniecības nosaukuma maiņu. Kad tika izrunāts un apspriests kolhoza tālākās pastāvēšanas jautājums, pilnvarotie nolēma — nosaukumu nemainīt. To būs lietderīgi tad, kad kļūs skaidrs, kādu ceju iedzīvotāji saimniecībā jaudīs — akciju vai paju sabiedrības attīstības virzienu.

◆ Laikrakstu «Novadnieks» 1991. gadam pasūtījuši 11 172 mūsu rajona ledzīvotāji [parakstīšanās rezultāti citos rajonos vēl nav zināmi], tajā skaitā 8 245 — latviešu valodā, 2 927 — krievu valodā, kas, salīdzinot ar 1990. gada 1. janvāri, ir attiecīgi 83 un 75 procenti. Paldies visiem par atbalstu! Taču — parakstīšanās turpinās. Par «Novadnieku» jūns varat pasūtīt, sākot ar 1991. gada februāri.

◆ Līvānu koksnes konstrukciju rūpnīcā trešdien notika lauku celtnieku zonālā sanāksme, kurā piedalījās SCO priekšsēdētāji, PMK priekšnieki, izpildkomiteju priekšsēdētāju vietnieki celtniecības jautājumos no Balvu, Rēzeknes, Daugavpils, Krāslavas, Ludzas un Preiļu rajoniem. Sanāksmē, kuru vadīja republikāniskās apvienības «Lauku celtnieki» priekšsēdētājs V. Prūsis, apspriestas vairākas aktuālas lauku celtniecības problēmas. Tās dalībnieki iepazīs ar koksnes konstrukciju rūpnīcu, apskatīja koksnes apstrādes instrumentu un uzņēmumā ražoto tautas patēriņa preču izstādi.

◆ Vairāk nekā astoņdesmit preiļiešu Vladislava Kabara vadībā apgūst austurumu cīņas parāmienu [droši vien pašreizējās noilūkos] un plecpadsmi sievītes domā par to, kā atbrīvoties no liekajiem kilogramiem, un

savu ķermeņa skaistumu. Par jauno modi liecina papildus uzņemšana kultūras nama austurumu cīņas kursus.

◆ Vai ziniet, kur mūsu rajonā mīt džentlmeņi! Upeniekos! Šeit puīši aktīvi gatavojas Džentlmeņu vakaram, kur spēle mērosies ar vārkaviem un ar Dviejies jauniešiem no Daugavpils rajona. Jaunajai kultūras darbiniecei Anitai Briškai izdomas netrūkst. Tikko šeit bija Cepuram karnevāls, bet pagājušajā sezonā pat Pidžu balles.

◆ 24. novembrī rajona skolotāju koris piedalījās akcijā jaunās Dziesmu estrādes celšanai. Tas koncertēja kopā ar Ventspils skolotāju kamerkori un Tautas korim «Auseklis» un «Rīga» Latvijas Universitātes Liepājas aulā. Rīgu garastāvokli pēc labas uzstāšanās neapņemšoja pat gandrīz diennakti ilgais slidenais atpakaļceļš no Rīgas.

◆ Dravnieku deviņgadīgajā skolā nu ir savs «Superpuika» — ceturtklasnieks Alvars Kančs.

«Superpuiku» konkursa dalībniekiem — jaunāko klašu skolniekiem — bija jāprot gan dziedāt un dzeju lasīt, gan māšīnā frizūru uztaisīt, gan arī — zināt savas skolas skolotājus, pagasta, kolhoza vadību un republikas valsts virus. Vārdu sakot — bija jābūt puikam uz goda.

Drīzumā par «Superpuikas» titulu sacentīsies arī vecāko — 5.— 9. klašu zēni.

◆ Grūti laiki iestājušies gan izglītībai, gan kultūrai. Kā kādreiz, atkal ir vajadzīgi mecenāti jeb mūsdienu terminu lietojot, — sponsori.

Lai turpmāk pastāvētu, sponsors bija vajadzīgs arī rajona skolotāju korim. Un par fādu ir kļuvis Jasmuižas kultūras komplekss.

Cik spējīga pagasta vara?

Runāju par Saunas pagasta izpildkomitejas priekšsēdētāju Emiliju Kokorīti par vietējās varas pašreizējiem uzdevumiem. Viņai padomju darbā ir liela saprašana un pieredze (nosīdādājusi 28 gadus par ciema izpildkomitejas priekšsēdētāju), bet par tagadējo darbu Emilija Kokorīte saka: «Viss ir nezināms. Nav skaidrības pat par galveno — pašvaldību, uz kuru pagastam drīz jāpāriet. Likumu par to vēl pārstrādā. Budžets jāveido pašiem. Bet no kā? Nav vēl zināmi nodokļi — kādi tie būs, cik lieli. Ja pagasta kase tukša, kāda tur pašvaldība!»

— Pagasta vara bez varas?...

— Tā sanāk. Neesam saimnieki, noteicēji par šodien, kur nu vēl par rītīdienu. Mūsu pašreizējais darbs galvenokārt ir talonu dalīšana pirkumiem veikalos. Cilvēkiem ir daudz prasību pēc būvmateriāliem (lauki atdzimst — jāremontē ēkas, jācēl tās no jauna), mēbeļiem, citiem sadzīves priekšmetiem, bet palīdzēt nevaram, jo šo darbu vienlīdzīgu nav pārdošana. Tā pteikumi krājas.

Ja dzīvē kaut kā trūkst, cilvēki ir neapmierināti. Un kritika

vispirms tiek izteikta vietējai, tagad — pagasta varai. To norijam kā rūgtas sāļes, kaut vai nīgļi neesam.

— Kā visvairāk vajag pagastu varai?

— Naudas. Bet neceru, ka mūsu budžets tuvākā laikā būs tāds, lai pagasts varētu kļūt patstāvīgs, neatkarīgs.

Ja būtu nauda, pagasta vara varētu slēgt lidumus un, teiksim, uzcelt mūsdienu skolu, ambulanču. Bet grūti jau dabūt celtniekus, vēl grūtāk, pat neespe-

jami, — celtniecības materiālus. Apburts loks.

— No kā pagasts pašreizējais apstākļos ir atkarīgs?

— Lai cik divaini tas ir — no abiem kolhoziem. Vispirms tie izpildz ar telpām pagasta iestādēm. Kolhoza «Sarkanā ausma» jaunajā mājā iekārtojas feldšeru punkts. Sajā zinā izpildzējis arī kolhozs «Smelteri». Kolhozu telpās — abas bibliotēkas.

Kolhozi pagastam neatsaka arī citādu palīdzību — transportu, pat naudu.

— Agrāk strādāt bija vīglāk?

— Agrāk visu plevadīja un noteica «augša». Bijām padevīgi izpildītāji. Bet vajadzēja pildīt arī to, kas nebija pa prātam, pat pa spēkam.

Tagad no «augšas» neko neuzspēz, skubina, lai esam saim-

nieki savā pagastā. Bet ar tukšu kabatu saimnieki nevaram būt. Patstāvība uz papīra.

— Būs zemes reforma. Vai pagastā iesakņosies jaunsaimnieki?

— Mūsu cilvēki pēc zemes tiesas ne visai, jo abi kolhozi ir ekonomiski spēcīgi. Kolhoza darbā var pienācīgi nopelnīt, ir attīstītas piemājas saimniecības. Kolhoziem daudz audzē lopus, tos pārdod un iegūst labu naudu. Ir četri oficiālie jaunsaimnieki un divi iesniegumi pēc zemes.

Lai privāti apsaimniekotu lielākas zemes platības, vajadzīgs darbspēks (kuļpas ģimenes) un tehnika. Mūsu jaunsaimniekiem tā nav. Atgriešanās pie kalpiem laikam nenotiks.

— Tātad vēl pastāvēs kolhozi?

— Mūsu pusē pastāvēs. Strādājošie pietiek, kārtība ir, tur-

ba — arī. Par darbu izsniedz arī graudus. Var kolhoznieki lopus barot un maizī cept, jo veikalā tās pietrūkst.

Ja nebūs kolhozu, kas vecājiem laudim malku atvedis, apstrādās piemājas zemi? Tā ir liela problēma.

— Cik no jūsu teiktā saprotu, cilvēki pagastā dzīvo labi.

— Tā ir. Dzīvo normāli (rīko lepnas jubilejas, kāzas), kaut varētu dzīvot vēl labāk, ja pašreiz nebūtu tik sarežģīta valsts politiskā un ekonomiskā situācija.

Lauku cilvēks izdzīvos, paēdis būs, ja tikai strādās.

— Ja pagasta vara būtu spējīga palīdzēt cilvēkiem viņu prasībās, tad nebūtu raižu par nākotni.

— Cerēsim, ka ar laiku viss nokārtosies. Latvija atdzims. Bet tas atkarīgs no mums pašiem, no mūsu darba. Neviens mūsu vietā nākotnes ēku neveiks.

Janis GURGONS

Aktuāli

Iespējami varianti

Tas, ka draud vēl viens cenu paaugstinājums — šoreiz par pilsētas autobusu satiksmes izmantošanu, šodien jau visiem ir skaidrs kā diena. Jēkabpils autobusu parka un Līvānu pilsētas izpildkomitejas vadītāji šai ziņai ir izstrādājuši vairākus variantus, izveidota arī darba komisija. Pilsētniekiem, it īpaši skolēniem un pensionāriem, aktuāls jautājums ir, cik augsta būs maksa par braucienu? Četrdesmit kapēikas «braucienam turp», kā tas ir, teiksim, Jūrmalā, no teikti atbaidis pasažierus, bet domu par ērtu pilsētas satiksmi Līvāniešiem nāksies aizmirst uz vienu laiku.

Lai nodrošinātu iedzīvotāju sociālo aizsardzību, pie lietas ķērās pilsētas padomes rūpniecības, transporta un sakaru pastāvīgā komisija. Vārds tās priekšsēdētājam Uldim Siliņam.

Pilsētnieku un transportorganizāciju apspriešanai mūsu komisija sagatavojusi sekojošu priekšlikumu paketi.

Ar stundas intervālu pa pilsētu un uz tās rūpniecības zonu varētu kursēt ne jau lielle «Ikarusi», bet gan mazākas ietilpības autobusi. Taču rodas sarežģījumi — ko lai dara sastrēguma stundās? Varbūt rūpniecības zonu iekļaut starpilsētas autobusu maršrutā, jo daži no tiem Līvānu stacijā «atpušas» vai veselu stundu. Brauciens tāda gadījumā varētu maksāt, protams, ne jau piecas, taču arī ne četrdesmit kapēikas.

Apspriešanas rezultātā izkristalizējās ideja: atrast enerģiskus cilvēkus, kuri būtu ar mieru pilsētā izveidot ko līdzīgu sabiedriskā transporta firmai. Firmas

finansēšana un nodrošināšana ar transporta līdzekļiem varētu būt sekojoša. Sākumā autobusus varētu nomāt no rūpniecības uzņēmumiem un vēlāk ar tiem dalīties arī iegūtajā peļņā. Otrs variants — ņemt bankas kredītu, galvotājs šajā gadījumā varētu būt pilsētas padome. Visbeidzot varētu nodibināt tiešus kontaktus par mašīnu iegādi ar to izgatavotājrūpniecību. Kas attiecas par finansēšanu, tad firma ar uzņēmumiem var slēgt līgumus ne par dotāciju kaut kādiem pārveidājumiem vispār (un to viņi šobrīd atsakās darīt), bet par konkrētās rūpniecības maksu par konkrētiem reisiem, noformējot to kā transporta pakalpojumu.

Transporta firmas organizēšana pilsētā atrisinātu arī sāpīgo jautājumu par skolu audzēkņu apkalpošanu. Reisu daļēji apmaksāšanā varētu pieaicināt arī bērnu vecākus, kopā ar viņiem izstrādāt maršrutus ar pieturām, kas bērniem būtu izdevīgas un arī vecāki varētu būt mīlīgi par saviem lolojumiem.

Mūsaprāt nekā neiespējama te nav. Taču, lūk, kas par lietū: neviens «biznesmenis» neko neiesāks, iekams nebūs pārliecinājies, ko gan viņš no tā iegūs. Pagaidām ļoti daudz kas vēl nav skaidrs, kaut vai nodokļi, uzņēmumu turpmākais statuss un tā tālāk.

Un tomēr mēs vērsimies pie uzņēmējiem. Īpaši automobiļu transporta darbiniekiem: ja jums ir radušās idejas — zvaniet man (43235) vai arī tieši uz pilsētas padomi (43623).

No savas puses piedalīšus — varat rakstīt arī rajona laikraksta redakcijai.

I. KOROLOVA

No kāda notikuma vēstures

„Uz asins kauju...”

72 gadus valdīja mīts: lēmumu par cara un cara ģimenes nošanu Jekaterinburgā esot pieņemusi vietēja vara. Leņins un valdība Maskavā par to uzzinājuši tikai pēc notikušā. So versiju neatlaidīgi atkārtoja paši šaušanas dalībnieki. Tomēr Trockis «Dienasgrāmatā» par to rakstīja, ka lēmums ticis pieņemts Maskavā un ar Leņina tiešu līdzdalību. Tagad atrasts arī dokuments — telegramma. Paša tās augšā — uz telegrāfa lentes gabaliņa — adrese: «Uz Maskavu, Leņinam». Zemāk ar zīmuli izdarīta atzīme: «Pieņemts 16.07.1918. g. pulksten 21.22.» Tas ir, dažas stundas pirms Romanovu nošaunas tā jau bija galvaspilsētā. «Uz Maskavu, Kriemli, Sverdlovam, kopīja Leņinam. No Jekaterinburgas pa tiešo vadu pārraida sekojošo:

paziņojiet uz Maskavu, ka ar Filipovu norunāta tiesa kara apstākļu dēļ nav atliekama, gaidīt nevaram. Ja jūsu viedoklis ir pretējs, tūlīt ārpus kārtas ziņojiet. Gološčokins, Safarovs. Šajā sakarā paši sazinieties ar Jekaterinburgu.» Un paraksts — «Zinovjevs».

Rūpniecības «Progress» muzejā Kulbiševā glabājas sarunas ar A. Akimovu pieraksts mašīnrakstā. A. Akimovs 1918. gadā strādāja Leņina apsardzē. 1968. gada 19. novembrī viņš pastāstīja sekojošo: «Kad Tuļas (kūda pierakstā — Uralskas) gubernas komiteja bija nolēmusi noņemt Nikolaja II ģimeni, TKP un VCIK uzrakstīja telegrammu ar šā lēmuma apliecinājumu. J. Sverdlovs mani aizsūtīja šo telegrammu aiznest uz telegrāfu, kas toreiz atradās Mjasnickas

ielā. Un telca — nosūti tā piesardzīgāk. Tas nozīmēja, ka atpakaļ vajadzēja atnest ne tikai telegrammas kopiju, bet arī pašu lenti. Kad telegrāfists man iedeva telegrammu, es pārprasīju, lai viņš atdod kopiju un lenti. Lenti viņš man neatdeva. Tad es izņēmu revolveri un telegrāfistam piedraudēju. Saņēmis no viņa lenti, es atgāju. Kamēr gāju līdz Kriemlim, Leņins par manu rīcību jau bija uzzinājis. Kad atnācu, Leņina sekretārs man saka — tev izsacījies, ej nu, viņš tev izmazgās galvu...».

Tātad var apgalvot, ka 16. jūlija vakarā Jekaterinburgā no TKP un VCIK (tātad ar Leņina un Sverdlova parakstu) pieņāca telegrammu par cara ģimenes sodīšanu ar nāvi.

E. RADZINSKIS

(Safināti no izdevuma «Argumenti i fakti»)

Brauksim smelties gudrības!

Attīstītās valstīs zemī saimnieciskānāl pleškir tikai tiem, kam ir atbilstoša izglītība. Turpretī pie mums pagaidām nav fermeru apmācības centru, un šāda atestācija būtu pāragra. Zemnieku izglītības sistēma vēl tikai top. Tās stiprināšanas nolūkos uz Latviju kā svētoceļnieki dodas ārvalstu dažādu palīdzības fondu pārstāvji. Brauc mūs mācīt, taču labuma maz, atzīst zemnieku federācijas prezidents Andris Rozentāls.

Lietiška, šķiet, arī rezultatīva solās būt sadarbība ar zviedru un dāņu fermeru konsultatīvajiem centriem. Līdzīgus apmācības punktus paredzēts atvērt arī Latvijā.

Rīgā nesen viesojās Zviedrijas jauno fermeru federācijas pārstāvji. Šī organizācija palīdz lauku jaunatnei gūt lemaņas zemkopībā, mājāsaimniecībā, dārzkopībā un agrobiznesā.

Arī Latvijā nolēmts veidot jaunatnes sekciju sadarbībai ar ārvalstu vienaudžiem.

Jau nākamgad trīsdesmit mūsu topošie jaunsaimnieki sešus mēnešus praktizēsies Zviedrijā. Prezententu vecums 20—28 gadi. Kandidatūras braucienam izvēlēsies rajonu zemnieku apvienības. Savukārt zviedru fermeru federācija apsolījusi sameklēt tādus darba devējus, kas atbilstu katrā mūsu jaunieša pieredzei, vēlmēm un interesēm. Ja kāds cer

uz izpriecu un ekskursiju vizīti — lai paliek mājās, un neblame, kā mēdz teikt, firmu! Apzinīgu un čaklu darbu zviedri sola atalgot ar 2400 kronām par katrām 40 nostrādātām stundām.

Savukārt ASV Aiovas štata universitātes ārvalstu lauksaimniecības attīstības centrs lūgumu uzņemt mūsu jaunos speciālistus banku, finansu un kredīta skolā. Tā būtu vēl viena pilnveidošanās iespēja uzņēmīgajiem un valodas protošiem jauniešiem lauku laudim.

Ineta MEIMANE,

LETA korespondente

No Adventes līdz Ziemassvētkiem

Dekāns A. BUDZE

Sogad 2. decembrī sākas jaunais katoļu Baznīcas gads, iesākas Advente. Adventes laiks ir ilgu laiks, kad tiek gaidīta pasaules Pestītāja dzimšana klusajā un svētajā naktī.

Decembra mēnesis ir gaidīšanas mēnesis. Bērni skaita dienas, cik to vēl palieks līdz Ziemassvētkiem — 25. decembrim. Viņu prasības nav lielas — eglīti un dāvanas! Pleaugušie, kurus jau nomāc ikdienas rūpes, gaida, kad atskanēs vārdi:

«Miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts!»

Garīgā saule, kas cauri tumsajām ziemas dienām, augsti paceltām apsarmojušām koku galotnēm un apledojušiem ziemas loģiem tik svētsvinīgi un gaiši iespīd mūsu satrauktajās sirdīs, modinot dvēselē priecīgas vasaras iespaidus, ir lielais skaistais cilvēkpatēšanas noslēpums. Ap šo žēlastības sauli šinī laikā strāvo tīcīgo domas.

Advente aptver 4 svētdienas (šogad 2., 9., 16. un 23. decembrī) sagatavošanās laiku uz galšajiem Ziemassvētkiem. Latīņu valodā vārds «adventus» nozīmē atnākšanu. Tātad — Jēzus Kristus atnākšanu.

Izšķir trejādu Kristus atnākšanu. Pirmā notika nabadzībā un pazemojumā mūsu labā svētajā naktī Betlēme. Otrā notiek, vēl arvien žēlastības dēļ Svētā Komūnijā, tas cīnīgā pienēmē, pirms tam izdarot sirsniņu grēku nožūdu pie bīkts. Trešā notiks pasaulē beigās lielā varenībā un

godībā, kad Pestītājs nāks tiesāt dzīvos un mirušos.

Pirmā Kristus nākšana būtu bez iespāida, ja nebūtu otrās, bet otrā ir nosacījums, kura dēļ mēs uz trešo nākšanu varam raudzīties ar prieku un mierinājumu.

Pēc Baznīcas nodoma Adventei jāatgādina tās nemītīgās ilgas, ar kurām cilvēce 4000 gadu gaidīja Pestītāju. Tāpēc daudzās zemēs Adventes laikā baznīcās, slimnīcās un citās sabiedriskās vietās tiek ierīkots t. s. «Adventes vainags». To izgatavo no egļu zariem, mētrām un citiem mūžamzaļiem aulem. Vainagā ieliek 4 sveces. Pirmajā Adventes svētdienā lededz vīnu, otrajā — divas, trešajā — trīs, bet pēdējā Adventes svētdienā — ceturto. Vai šāds vainags nelederētos arī mūsu sabiedriskās vietās?

Visa daba Adventes laikā aicina iedzīlināties sevī. Daba koncentrējas ziemas mēģā, tikai augšā aiz zvaigznēm ir dzīvība, kas paceļ mūsu domas augšup uz debesīm un mūžību. Adventei mūsos jāpamudina ar lūgšanu un grēksūdzī gatavojoties uz Jēzus atnākšanu gaisajos Ziemassvētkos. Tāpēc kristieši Adventes laikā atturas no izpriecām, no visa tā, kas cilvēkā var sabojāt dvēseles noskanojumu.

Advente ir kā skaists svētku priekšvakars pirms augstām svinībām. Visi krietnie un dievbijīgie kristieši tagad sirsnībā un svētā bijība gremdējas noslēpumos par Dieva Dē-

la iemiesošanu un cilvēkpatēšanu.

Jēzus bērības dzīves noslēpumi ir kā Jēriķas roze (augš Anastatica hierochuntica). Augš sakalst karstumā, zariem liecoties uz iekšu, paliek kamolveidīgs, bet lietum uzņākot, zari mitrumā izplešas, tāpēc jau izsenis tas uzskatīts par atjaunošes simbolu.

Tagad Adventē, svētsvinīgiem ādeniem dzirdīta, Jēriķas roze sāk atdzīvoties, paceļ savu ziedu un kļūst par skaistu Ziemassvētku greznījumu. Tā ir ar Jēzus bērību. Iekšējās pārdomās kopta, tā atkal atdzīvojas daudz skaistāka kā Jēriķas roze un dod smaržu, no kuras katrā slīma un grēkpilna sirds atveselojas no bēdām un rūpēm.

Visi Adventes laiks mūs māca vairāk uzticēties Dievam. Mums patlaban, vairāk kā jebkad agrāk, vajadzīga svēta un nešaubaiga uzticēšanās Dievam. Mēs taču redzam, ka jaunums un grēks plaši izplatās, bet labais visiem līdzekļiem tiek nežēlīgi apkarots. Neļausim sevi maldināt tumsas spēkiem, paliksim uzticīgi mūsu Dievam un Kungam. Tad mēs, kuri uzticamies Kungam, drīkstam ar Vecās Derības pravieti Zahariju atkārtot:

«Slavēts ir Kungs, Izraēla Dievs, jo Viņš apmeklēja un atpīrka savu tautu» (Lk. 1, 68).

Ar Ziemassvētkiem saistās ļoti daudz tradīciju un parāšu. Šie svētki izsenis ir bijuši latviešu ģimenes svētki. Kristīgi Jēzus Dzimšanas svētki latviešu ģimenē lenāk ar klusu un gaišu prieku. Ists prieks iet no sirds uz sirdi, atspoguļojoties mīlestībā citam pret citu. Tā ir diža gaisma, kas staro no Svētās Ģimenes. Betlēmes nabadzīgā kūtiņā Jēzus Bērns ir pasaulē dzimis tumsā un aukstumā. Te, no šīs Svētās Ģimenes, visā cilvēcē, visā pasaulē un arī katrā ģimenē, kur valda brīsmīgs nāids, atriebība, — plūst gaisma,

kas mierina un apskaidro. Tā ir šo senseno svētku izjūta: miers, prieks, gaisma, drošība. Un tai nav robežu.

Senlaikos latviešu mājās istabas klonu svētku rītā kalēja ar kapātām skujām. Cepa pīrāgus un sutināja gaju. Iestājoties krēslai, visa saime devās uz silti izkurinātu pirti, lai pēc tam, balti izpērušies ar vasarā grieztām bērzu sločām, atgrieztos mājās.

Istabā uz gaida balta galdsega. Uz tās nedaudz slēna un baltās oblatas (kaladas). Ģimenes galva katram izdala oblatas un, kopīgi laužot, dalās svētku priekā. Atskan Ziemassvētku dziesmas, seko mielasts, cik nu tas iespējams. Ziemassvētki ir dāvanu un dāvināšanas svētki. Pašu lielāko dāvanu — Savu Dēlu — šai vakarā mums ir devis visiem pats Dievs. Un no viņa un caur viņu nāk arī tās mīlestības dāvanas, ko mēs šai vakarā sniedzam citam citam. Tāpēc visu Adventes laiku bērni un pleaugušie gatavo dāvanas. Var jau nopirkt velkalā, bet visskaitākā, lai cik tā necila un nēcīga, būs pašu gatavotā dāvana.

Vispirms Ziemassvētkos jāatceras tie, kuri ir vientuļi un bēdīgi. Un mūsu rajonā tādu ir ļoti daudz. Jau nelaimīgie bērni, kuru skaits ar katru gadu pleaug. Tāpat sirmgalvji un vientuļi.

«Dodot gūtāls neatņemams,» sacījis mūsu Tautas dzejnieks Rainis. Tā ir pati labākā Ziemassvētku svinēšana — iepriecināt noskumušo un paēdināt izsalkušo. Tas ir arī sens mūsu tautas paradums — kādu labāku kumosu un svētku cienastu Ziemassvētku naktī sagatavot nosalušajiem putniem un meža zvēriem.

Vai mēs nevarētu kaut ko izdarīt? Pamēģināsim! Ar neparastu sajūsmu varēja klausīties Līvānu vidusskolas skolotājas Skaldrites Smītes stāstījumu, ar kādu prieku skolēni pagājušajā gadā ga-

tavoja dāvanas slimniekiem, kāds dvēseles siltums un apskaidrība pārņēmusi bērnus un, protams, arī pašu skolotāju. Un tieši tas ir Adventes aicinājums un Ziemassvētku garīgais stiprinājums.

Ziemassvētkos piederas apciemot vecos un slimos radniekus un pat svešus cilvēkus, ar sveicieniem atcerēties tos, kuri gada steigā un rūpēs ir nepamatoti piemirsti. Un, ja jums, mani mīļie draudzē locekļi un labas gribas cilvēki, ir kāds, kas slimības vai vientuļības dēļ Ziemassvētku prieku nejut, aizsūtiet turp savus bērnus ar sveicieniem, lai Kristus Dzimšanas svētku prieks ienāk visur, katrā mājā un sētņā.

Kad lededzina eglīti un skan «Klusa naktis, svēta naktis», tad laimīga ir tā ģimene, kurā ģimenes locekļi vienojas kopējā lūgšanā un pateicībā Dievam. Ziemassvētki ir vienī no nēdaudzajiem svētkiem, kuru saturs ir tik dziļš un tik bezgala varens, ka to vārdos pat nav iespējams izteikt.

22. novembrī Preiļu rajona izpildkomiteja Vairas Vucānes vadībā tika spriests un lemts, kā pavadīt Adventi un sagaidīt Ziemassvētkus.

Izskanēja jauka doma: eglī pilsētu centros uzstādīt jau ar 1. Adventes svētdienā (2. decembrī), atskapojojot atiecīgu mūziku un Ziemassvētku vecitīm aicinot visus labi sagatavoties svētkiem, sniedzot dažādus padomus eglīšu rotāšanā, dāvanu gatavošanā utt. Skalsta doma — aprūpēt slimos bērnus un vientuļniekus, pārrādīt vietējā televīzijā garīga satura programmas, izgatavot Adventes vainagus utt.

Iespēju daudz. Katrs pieļiksīm savu izdomu un darbu, lai mēs šos svētkus, kas pēc tik daudzliem gadiem nu atkal svinēti tiek, sagaidītu attīrītām dvēselēm, labestības pārņēmti un gara spēka stiprināti!

Laimīgu atpakaļceļu!

Nenovēršama nokrīta diena, kad transkontinentālais laineris grasījās sevi ielvert Eiženiju, lai nogādātu pēc piederības.

Ar asaru pērlīfēm acīs tante Hermīne aizbraucējai sniedza dārgu piemīni — Staburaga klints gabaliņu, ko pati bija tālredzīgi piesavinājusi pirms appludināšanas.

Arī Evolūcija ar kāpinātu zaudējuma sāpi deva Eiženijai savu — kļēģeļa gabalu, ko pašrocīgi bija atskaldījusi pilsētā Stučkā, kad tā vēl staltojās šai saulē.

«Turī cieši pie sirds!» viņa piekodināja.

«O!» Eiženija savilgojās līdz dvēseles dziļumiem un solījās šīs lauskas likt savā bungalo goda vietā, lai tās pastāvīgi atgādinātu Latviju, kāda tā ir.

«Un te,» Evolūcija noslēpumaini čukstēja, ieslīdinādama Eiženijai kostīma kabatā sīki aprakstītu lapīņu, «karsto bejašu recepti!»

Tikai lidmašīnā Eiženija atfapa, ka saņēmusi smalku instrukciju, kā Austrālijā uzcelt sociālistu.

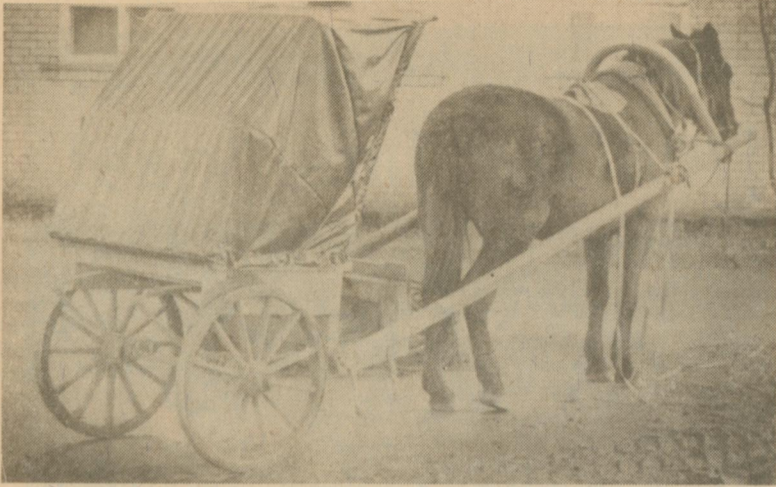
«Ardievu, Dzimfene, ardievu, tēva mājas!» viņa skandēja, sīko papīriņi izlīdinādama caur zināmo spraugu lidmašīnas higiēnas telpā.

Un, kamēr Austrālijas aborīģēnu bruņotās sacelšanās plāns plandījās virs Baltijas, Eiženija atcerējās, ka atstāta manta nozīmē — atgriešanās.

Un māsiņu novēlējums — «Laimīgu atpakaļceļu!» — varēja rādīt ceļu gan turp, gan šurp.

«Māte, es nākšu, kad vakars būs vēls,» Eiženija nočukstēja atmiņā uzpeldējušu poēziju un aizmīga celsā miegā.

Transkontinentālais laineris viņu nesa tālāk, tuvāk, arvien tuvāk un tuvāk!

● Benzina krīzes apstākļos...

J. ZANDES foto

Gribat — tieciet, negribat — netieciet

„Caur elles vārtiem“

Zinātnieki, kas izurbuši deviņas jūdzes (14,4 kilometri) dziļu urbumu, lai pētītu Zemes virsmas masīvo plātņu kustību, ziņo, ka viņi esot atklājuši eļļu.

Par to raksta somu avīze «Am-menusastia». Tā citē padomju ģeologa Dmitrija Azakova teikto: šausmīgs briesmonis ar spārniem, izkļēģdams skaļus lāstus, izlidojis no urbuma, pirms tajā tika ielaisti mikrofoņi.

«Kā komunisti es neticu debesīm un Bībelei, taču kā zinātnieks es tagad ticu Ellei,» teica zinātnieks. «Jāsaka, ka mēs bijām satriekti, izdarot tādu atklājumu. Taču mēs esam absolūti pārliecināti, ka esam urbuši caur elles vārtiem.»

Saskaņā ar doktora Azakova teikto, kalns pēkšņi sācis ārkārtīgā ātrumā griezties, rādot, ka ir sasniegta liela tukša «kabata» vai ala.

«Temperatūras reģistrētāji rādīja krasu siltuma palielināšanos; tas sasniedza 2000 grādu pēc Fārenheita (t. i., 1075,6). Kad mēs izcēlām kaltu, nevarējām vien noticēt savam acīm.»

Briesmonis ar ilkņiem, milzīgiem nagiem un acīm parādījās gāzes mākonī un iekaucās kā mežoniņš zvērs, pirms tas izzuda. Daļa strādnieku un inženieru pamuka kur kurais, bet mums, tiem, kas palikām, izdevās uzzināt vairāk. Mēs nolaidām urbumā mikrofonu, kas bija domāts litoģēno plātņu kustības skaņu pētīšanai. Taču tā vietā mēs izdzirdējām cilvēka balsi, kurā bija jaušamas sāpes. No sākuma mēs domājām, ka šīs skaņas rada mūsu pašu urbuma iekārta, bet kad to vēlreiz pārbaudījām, mūsu nelāgās aizdomas apstiprinājās. Kliegzieni, vajmanas nebija kāda viena cilvēka raidītas skaņas, šos kliegzienus, vajmanas un vaidus izdeva miljoniem cilvēku. Par laimi, mums bija ieslēgta skaņu ierakstu aparātūra un tāpēc mums šīs šausminošās skaņas ir ierakstītas magnetofona lentē.

Sajā stadijā mēs pārtraucām urbuma darbus un aizbērām caurumus. Bijā skaidrs, ka esam atklājuši kaut ko ārpus savām zināšanām un sapratnes. Mēs ieraudzījām un izdzirdējām tādas lietas, kuras nekad necerējām redzēt un dzirdēt.»

Padomju amatpersonas atsacījās komentēt šo ziņojumu, aizbildinoties ar to, ka magnetofona lentes vēl jāpētī, un ar to, ka šo izpēti pabeigs jau šajā gadā.

Pārpublicēts no avīzes «Komsomolec Udmurļi» [«Rīgas Balss»]

Sestdienas smaids, informācijai un pārdomām

Pēc senām receptēm

Rupja maize

Galvenā zemnieku ikdienas barība — rupja rudzu maize, pret kuru īsts vecs latvietis izturas ar cienību. Maizi ēd gandrīz katrā malīfē gan pie zupas, gan pie tējas, kafijas vai piena. Pie gaļas, kāpostiem, ar taukiem vai sviestu pagatavotām saknēm, visur ēd klāt rudzu maizi jeb «rupjo maizi». Reti lieto maizi pie putrainu vai miltu biezuņas un sausiem kartupeļiem.

Jaunus iemītniekus var pārgājējuš uz jaunu dzīvi apsvēlc ar sāli un maizi. Arī kāzu parašās maizei ierādīta cienīga vieta: līgavas māte no baznīcas pārbraukšajiem vedējiem dod vispirms gabaliņu maizes, apkaisītu ar sāli.

MAIZES CEPŠANA

Ikdienas vajadzībām cep rupļu maizi. Tikai svētkos vai svinību gadījumos cep arī balto — kviešu maizi un plācenus.

Senāk, pirmoreiz cepot jaunu rudzu maizi, abra tikusi izpušķota puķēm vai zaļumiem; tāpat pušķotas rokas dzirnavas, jaunos rudzus maļot. Tagad šo paradumu gandrīz nemaz nepielieto.

Jaunizcepto maizi lauž siltu un dod visiem nogaršot un katrā ziņā vispirms saimniekam; mai-

zes saņēmēji patelcas un pie ēšanas saka: «Lai Dievs gausina!»

Maizi lejauj parasti vakaros, lai tā līdz rītam ierūgtu.

Rudzu miltus, iebertus vienkoti abru vai baļiņā, aplej ar karstu ūdeni, tikai jārauga, lai ūdens nebūtu pārāk karsts. Pēc tam visu krietni izmaisa ar koka mentīti — šauru koka lāpstīņu un pārklāj ar miltu kārtu. Rauģu rupjai maizei klāt neliek, jo pēc tam, kad maizes mīkla ielaista krāsni un abra iztukšota, pēdējo nemazgā. Pie abras sienām pielipušā mīkla, nākamo reizi maizi cepot, noder ieraugam. Abru zlemu netur aukstā vietā, lai raugs neizsiltu. Ja tas gadās, abru izsmērē ar sīpolu, un tad maize atkal rūgst.

Nākošā dienā maizi samīca, klāt pieliekot vēl miltus. Mīca tik ilgi, kamēr maize neķeras vairāk pie rokām. Tad maizes mīklas virsu nogludina un apkaisa ar vieglu kārtiņu miltu. Pēc tam abru apsedz ar kādu drēbi un noliek siltā vietā rūgt. Kad maizes virspusē rodas plāsināšas, tā ir zīme, ka maize ierūgusi.

Pā to laiku, kamēr maize rūgst, izkurina krāsni. Kad krāsns izkurējies, ogles ar dzelzs krukli izvelk priekšpusē un krāsni izslauka ar lapu slotu, uzslētot gara kāta galā, pēdējo izdurot caur slotas sējumu un atliecot slotu, lai tā kopā ar

AP — TASS foto

No monarhu dzīves

Vienkāršo mirstīgo uzskati par «dievu vietniekiem uz zemes» ar laiku mainās. Daudzējādā ziņā to sekmē arī paši «gaišības», aizvien biežāk «nolaižoties no debesīm» uz zemes, lai nodarbotos pilnīgi ar zemes lietām.

Pašreizējais japāņu monarhs Aki-hito zina, kā audzēt rīsus. Laiku pa laikam viņu var ieraudzīt rīsu laukā, kas pieder imperatora mājai. Viņa tēvam, mirušajam imperatoram Hiro-hito, iemīļota nodarbošanās bija mikrobioloģija, kurā viņš pat sasniedza atzīstamus rezultātus, atstājot zinātniskus novērojumus par kukaiņu dzīvi.

kātu izveido leņķi. Sādi uzsieta krāsns slotu velk slaukot no krāsns ogļites un pelnus, un kuls tiek tīrs.

Kad krāsns izslaucīta, tur iemet sauju miltu. Ja milti sadeg ar liesmu, tad krāsns vēl par karstu; ja milti nedeg, bet paliek brūni, tad var laist maizi krāsni iekšā. Maizes mīklu uzliek uz lizes, maizes lāpštas, ar virsejo, miltiem nokaisīto pusli uz apakšu, pie tam vispirms lizi nokaisa ar miltiem, lai kukulis nepelīptu. Kukuļus taīsa ap 9 — 10 mārčiņu smagus, garenus, gan arī apaļus, virsu nogludinot ar ūdeni.

Beidzot pār kukuļa virsu uzvelk ar pirkstu paralēli dažas svītras, lai maize neplīstot.

Mīklu, ko izkasa no abras

dibena, samīca mazā kukulīti un liek cept. So mazo kukulīti sauc par abrukasi.

Maizi cep parasti divas — divarpus stundas. Ja grib, lai maize būtu ar spidīgu virsu, viņu pēc izvilkušanas no krāsns aplacina ar ūdeni. Ja tvaiks no kukuļa iet uz augšu, tā ir zīme, ka maize izcepusi.

Nabadzīgie ļaudis piejauc rudzu maizei nedaudz izvārītus samīcītus kartupeļus, tad maize iznākot lētāk.

Trūkuma laikā, maizi cepot, liek klāt kartupeļus ar visām mizām. Tāpat rudzu miltiem piejauc klāt miežu un auzu miltus ar visām sēnalām.

«Latvju rakstus» pārlapoja Voldemārs ROMANOVSKIS

AR MAIZES CEPŠANU SAISTĪTI DAŽĀDI TICEJUMI

- ◆ Maizi apmīcot, tai jāuzkasa bieza kārtā miltu, tad bērniem biezli maī aug.
- ◆ Sļvietes nedrīkst maizes krāsns priekšā sildīties, tad kukuļi plīst.
- ◆ Nedrīkst arī par krāsns slaukamo slotu kāpt, tad bērni gultā miež.
- ◆ Bērni nedrīkst caur maizes lāpsas apakšu list, tad tiem kupris aug.
- ◆ Virietis nedrīkst abrukasi ēst, tad cirvim zobī lūzt.
- ◆ Ja, maizi cepot, no krāsns virsas mīklā iekrīt mālu pika, tad drīz būs jācep bērēm.

Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā ievietotajā līdzjutībā, pieņemot tās tekstu pa tālruni, pieļautas kļūdas. Pareizi jābūt:

«Koks kalnus zarus stiepļ Kā rokas sāpēs. Un salna sakrīt uz tiem Kā izbrīnīts — kāpēc?» (D. Avotina)

Kad INĀRAS PASTARES mūža gājums apstājies kapu kalnā, izsakām dziļu līdzjutību tuviniekiem.

Padomju saimniecības «Rudzāti» administrācija un arodkomiteja»

Te nu jūs esat: darbi un steiga, — Pēkšņas beļgas... un nu ir gana. (L. Brīdaka)

Izsakām dziļu līdzjutību Ainaī, no MĀSAS Ināras uz mūžu atvadoties.

Lācupu noliktavas kolektīvs

Māmulīt mīļā, kāpēc tu apluksi, Kādēļ pār tevi egles zars skumst? Kādēļ rītos, dienās un vakaros Nebūsi turpmāk vaļrs kopā ar mums?

(M. Bārbale)

Izsakām dziļu līdzjutību piederīgajiem, INĀRU PASTARI uz kapu kalniņu izvadot. Zootehniķu kolektīvs

Cik grūti ticēt, ka nekad vaļrs dzīvē Mums neiznāks ar tevi parunāt. Bez tevis dienas uzausīs un dzīsīs, Bez tevis vasarai būs jāaiziet. (I. Mežnora)

Sāpju brīdī esam kopā ar Aīnu Vaivodī, MASU smiltajā izvadot.

Padomju saimniecības «Rudzāti» 1. kompleksās brigādes kolektīvs

Spoža zvaigzne pārtēcēja Pār māmiņas nama jumtu. Tā nebija spoža zvaigzne, — Tā māmiņas dvēselīte. (T. dz.)

Kad aiz visdārgākā cilvēka muguras aizveras smagie mūžības vārti, lielajas bēdās esam kopā ar Rutu Vēveri, no viņas MĀTES uz mūžu atvadoties. Darba biedri

Kā žaģars iecērt ziņa asa, Un acīs pazīh mirklis spulģs. Par vienu mīļu sirdi mazāk, Par vienu mazāks mūsu pulķs. (A. Elksne)

Skumju brīdī esam kopā ar Valentīnu Līvdāni, MASU smiltajā izvadot. Grāmatvedības kolektīvs

Apdzisa pavardā pēdējā ogle, Aplkusa ierastā gājienā taktis, Kur bija diena, kur bija siltums, Iestājas auksta un ledaina nakts. (I. Zledonis)

Izsakām dziļu līdzjutību Valentīnai Līvdānei sakarā ar MĀSAS nāvī.

Dzīvokļu un komunālās saimniecības ražošanas apvienības kolektīvs

PĀRDOD puši mājas (3 istabas), ir saimniecības ēka, Jēkabpīlī, Puķu ielā 3 a. Zvanīt: Jēkabpīlis. 21501 (no plkst. 12.00 līdz 19.00) Zinaī.

Tā ir māte — tik skaīdra kā diena, Milas gaismā pār mūžiem kas kvēl.

Tā ir māte, kas katram ir viena, Kuras kapsētā īsti kļūst žēl. (A. Balodis)

Izsakām dziļu līdzjutību Antonam Silkānam, izvadot MĀMULU pēdējā gaitā.

Kolhoza «Galēni» valde un arodkomiteja

Lēni, lēni, klusi, klusi Liekam solus smiltajā. Māmulīņa iet uz dusu Savā gaitā pēdējā.

(T. dz.)

Skumstam līdzī ar Valentīnu Latkovsku, MAMĪNU guldot zemes klēpī.

Ārdavas skolas kolektīvs

Galvenais redaktors Pēteris Pīzelis

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.

Tālrunis uzziņām: 22305.

Izdod apgāds «Avīze», Rīgā, Bruņinieku ielā 47.

Izdevējdarbības licence Nr. 000069.

Iespēsts ražošanas apvienības «Līta» Daugavpils tipogrāfijā

Valķas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena nos. iespiedlokšne.

Melniens 13960 eksemplāri (latviešu valodā — 10007 eksemplāri,

krievu valodā — 3953 eksemplāri). Pas. 1261.

Indekss 68169.